

NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA
2010 - 2014. ÉVI
MEGÚJÍTOTT GAZDASÁGI PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
I. Bevezetés	1.
II. Célkitűzések	2.
III. Feladatok	2.
<i>III. 1. A gazdálkodás feltételrendszere</i>	2.
<i>III. 1. a) Költségvetési feltételek</i>	2.
<i>III. 1. b) Ellenőrzés</i>	4.
<i>III. 2. Térség- és gazdaságfejlesztés</i>	4.
<i>III. 2. a) Gazdaságfejlesztés</i>	4.
<i>III. 2. b) Közlekedésfejlesztés</i>	5.
<i>III. 2. c) Turizmusfejlesztés</i>	6.
<i>III. 2. d) Területi tervezés</i>	7.
<i>III.2. e) Klímaváltozás</i>	7.
<i>III. 3. Önkormányzatunk kapcsolatrendszerének erősítése</i>	7.
<i>III. 3. a) Hazai kapcsolatok</i>	7.
<i>III. 3. b) Nemzetközi kapcsolatok</i>	8.
<i>III. 3. c) Sport</i>	8.
<i>III. 3. d) Egyéb társadalompolitikai feladatok</i>	8.
IV. A program megvalósításának feltételei	8.

I. Bevezetés

A 2012. év a megyei önkormányzatok „életében” alapvető változást hozott. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: új Ötv) 27. § (1) bekezdése szerint:

„ A megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.”

A területfejlesztési és területrendezési feladatokat a 2011. évi CXCVIII. törvénnyel módosított 1996. évi XXI. törvény rögzíti. Eszerint a megyei önkormányzat a területfejlesztés alapegysége, amelynek feladata a szükséges tervezési feladatok ellátása és a hazai decentralizált források kezelése. A megyei önkormányzat jogutódja a regionális fejlesztési és a megyei területfejlesztési tanácsnak.

Az új Ötv 116. §-a szerint az önkormányzat hosszú távú fejlesztési elképzeléseit legalább a közgyűlés megbízatásának időtartamára gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti. A dokumentumnak tartalmaznia kell mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat a megyei fejlesztési elképzelésekkel és az önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, amelyek a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok figyelembevételével ellátandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. A program tehát az önkormányzat átfogó, a közgyűlés és hivatal választási ciklusra szóló gazdasági és szakmai stratégiai tervdokumentuma.

Közgyűlésünk a 3/2011. (II. 17.) számú határozatával fogadta el a 2010-2014. évre szóló gazdasági programját, melynek megújítása a 2012. január 1-jével megváltozott megyei önkormányzati feladatkör miatt szükséges. Az új program kialakításánál figyelembevételre kerültek:

- a megyei területfejlesztési koncepcióban, a megyei területfejlesztési stratégiai programban, valamint
- a megyei közgyűlés által jóváhagyott megyei területrendezési tervben, a megyei sportkoncepcióban foglaltak.

A megyei önkormányzat gazdasági programja aktualizálásánál meghatározó volt a tényleges területpolitikai centrummá válás és a 2014 – 2020-as Európai Unió fejlesztési ciklusra való feltételek kialakítása.

II. Célkitűzések

Nógrád Megye Önkormányzata stratégiai célja:

**a megyei önkormányzat területi önkormányzatként
való ténykedésének erősítése és bővítése.**

Ezen belül kiemelendő:

- a bevételek és a kiadások összhangjának megteremtése,
- a megye társadalmi – gazdasági fejlődése érdekében való erőteljesebb fellépés és projektgenerálás,
- a jelenlegi Európai Unió tervezési ciklus adta lehetőségek megyei hasznosításának segítése és a következő, 2014 – 2020-as ciklusra való megyei felkészülés összefogása,
- a települési önkormányzatokkal, a megye vállalkozásaival, a kamarákkal és a civil szférával való együttműködés erősítése a területi koordináció fokozásával,
- a megyei tervezés országos tervezési folyamatokba történő beillesztése, valamint a határon átnyúló térségre történő kiterjesztése,
- a 2014-2020. időszakra készülő megyei fejlesztési koncepció előkészítése.

A munkaprogramban foglalt célkitűzések megvalósítása az állami szervekkel, a megyében működő települések és a szomszédos megyék önkormányzataival, a megyei gazdasági életet meghatározó személyiségeivel, az európai uniós és egyéb nemzetközi partnerekkel való, a kölcsönös érdeken alapuló, együttes, átgondolt, jól koordinált együttműködést igényel.

A gazdasági program megvalósulásához a megyei önkormányzat részéről alapvető feltétel, hogy rendelkezzen azokkal a forrásokkal, amelyek lehetővé teszik az önkormányzati törvény szerint kötelező feladatai ellátását, továbbá, hogy a feladatellátás módját, szerkezetét hozzá tudja rendelni a források változásához.

III. Feladatok

III.1 A gazdálkodás feltételrendszere

a) Költségvetési feltételek

A gazdaságpolitikai folyamatokat meghatározó kormányprogram célul tűzte ki a kisebb, de hatékonyabban működő közszféra kialakítását és ehhez kapcsolódóan az államháztartás egyensúlyának javítását szolgáló intézkedéseket és feladatokat, valamint az adósságállomány arányának csökkentését.

A megyei önkormányzat – mint az államháztartás egyik egysége – pénzügyi-gazdasági helyzete vonatkozásában nem függetleníthető a makrogazdasági folyamatoktól:

- meghatározóak a makrogazdasági mutatók: a GDP, az infláció mértéke, a közösségi fogyasztás lehetőségének arányai és a beruházási ráta;
- a jogszabályok alapján ellátandó közszolgáltatási feladatok összetétele és mértéke.

A költségvetési politika kiemelt területei az éves költségvetési törvényekben változhatnak, ami folyamatos alkalmazkodást igényel. A megyei önkormányzat által vállalt feladatok megvalósítása évente a költségvetési rendeletben realizálódhat a tényleges pénzügyi lehetőségektől függően.

Önkormányzatunk költségvetésének kiadási lehetőségeit és korlátait döntően meghatározzák az ellátandó feladatokhoz kapcsolt források:

- a központi költségvetésből kapott működési források,
- a saját bevételek mértéke,
- a pályázati források és feltételek.

A feladatrendszer átalakítása miatt alapvetően megváltozott a megyei önkormányzat gazdasági alapja. A megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény alapján a megyei önkormányzat vagyoni elemei – kivéve az átadás-átvételi megállapodásban megjelölt, a feladatainkhoz, működésünkhöz szükséges vagyoni kört – az állam tulajdonába kerültek. A vagyoni helyzet változása jelentősen meghatározza a megyei önkormányzat működési bevételeinek lehetséges körét.

A megyei önkormányzat 2012-től a Magyar Államkincstárnál köteles a költségvetési számláit vezetni, hitelfelvételre nem jogosult, a pénzeszközök után kamatbevétele nem keletkezik. A költségvetési egyensúly megtartása, a likviditási gondok megoldása egyéb központi finanszírozási forrásokból történhet.

A hatékony és racionális gazdálkodás folyamatosan szükségessé teszi:

- a célszerű, hatékony költségtakarékos struktúra kialakítását,
- a kiadások, kötelezettségvállalások folyamatos elemzését, felülvizsgálatát.

A gazdálkodásban továbbra is biztosítani szükséges a következő államháztartási és számviteli alapelveket:

- a pénzügyi egyensúly fenntartása,
- a működőképesség biztosítása,
- a kötelező feladatok ellátása,
- a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény szerinti kötelező juttatások biztosítása,
- a halaszthatatlan fejlesztési és felújítási feladatok végrehajtása,
- a közpénzek hatékony és ellenőrizhető felhasználása,
- a tervezés és beszámolás teljességi és nyilvánossága.

Racionális gazdálkodással és a pályázatok teljeskörű feltárásával kell biztosítani önkormányzatunk működőképességét. Az egyensúly megőrzése érdekében a feladatokat szükség szerint rangsorolni és racionalizálni szükséges.

b) Ellenőrzés

A belső ellenőrzés alapja a 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet, a Belső Ellenőrzési Kézikönyv és az éves munkaterv. Az önkormányzat célkitűzései határozzák meg a kapcsolódó belső ellenőrzési célokat.

A megváltozott feladatrendszerhez szükséges igazítani az ellenőrzési feladatokat is. Az ellenőrzésnek elemezni, vizsgálni kell a rendelkezésre álló erőforrásokkal való gazdálkodást, a vagyon megóvását és gyarapítását, az elszámolások megfelelőségét, a beszámolók valódiságát, helyességét. A feladatok ellátásánál a gazdaságos és költségtakarékos prioritásoknak kell érvényesülnie, ezért elsődlegesen a pénzügyi, a gazdaságossági és teljesítményellenőrzésekre van szükség.

A belső ellenőrzés feladata elemezni, vizsgálni és értékelni a belső kontrollrendszerek kiépítésének, működésének, jogszabályoknak és szabályzatoknak való megfelelését, valamint működésének gazdaságosságát, hatékonyságát és eredményességét.

Az ellenőrzések által feltárt hiányosságok megszüntetése, az ellenőrzési tapasztalatok hasznosítása súlyponti feladatot képez.

Az Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács és a Nógrád Megyei Területfejlesztési Tanács jogutódlásából eredően kiemelt feladatot jelent a folyamatban lévő pályázatok ellenőrzéseiben történő részvétel, valamint ennek eredményeként a szükséges intézkedések megtételére vonatkozó javaslatok összeállítása.

III.2. Térség- és gazdaságfejlesztés

a) Gazdaságfejlesztés

A megye társadalmi-gazdasági felzárkózásának biztos alapja az ipari növekedés, ugyanakkor a megye erőteljes területi differenciálódása ennek gátja is. A megye fejlettebb nyugati fele és elmaradottabb keleti fele problémáinak kezelése eltérő megoldásokat igényel. Általános gondként jelentkezik a magas munkanélküliség kezelése és a tartós foglalkoztatás biztosítása, valamint a hátrányos helyzetűek felzárkózásának gazdasági alapú elősegítése.

Ezen nehézségek kezeléséhez a települési önkormányzatok, az érintett állami szervek, a vállalkozói és munkavállalói szervezetek intézményes összefogása szükséges. E téren a megyei önkormányzat kezdeményező szerepet kell, hogy vállaljon.

Kiemelt feladatként kell kezelni:

- az ipari parkok és iparterületek fejlesztését,

- a kiemelt gazdaságfejlesztési programok megvalósításának fejlesztését,
- a befektetésösztönzés és vállalkozásélénkítés szervezeti és eszközrendszerének megyei szintű megújítását,
- a turizmus fejlesztését,
- az agrárszektor versenyképességének javítását, a kistermelők érdekérvényesítő képességének erősítését,
- a projektgenerálás eszközével az Új Széchenyi Terv adta lehetőségek és a vidékfejlesztési pályázatok hasznosításának erősítését,
- a beruházások megvalósításához szükséges zöld és barnamezős területek feltárását, aktualizálását, megyei szintű összefogását,
- iparterületek kialakítását: kis- és középvállalkozások fejlesztési elképzeléseinek támogatását, szabad vállalkozási övezet fejlesztését,
- olyan ipari befektetők felkutatását (külföldi ipari vásárokon) akik a megye vállalkozásainak szakiparára építenek, a beszállítókat a megyéből szervezik; ehhez, a humán erőforrás háttérének biztosítása érdekében, meg kell erősíteni a szakmunkásképzés színvonalát. Képzett munkaerő rendelkezése állása kulcsfontosságú. Fontos a közmunkaprogramok adta lehetőségek kihasználása. A jelenlegi nem kellően hatékony közfoglalkoztatást teljesítményorientált foglalkoztatásra kell változtatni.

A közlekedésfejlesztést követően a megyei területek fejlesztését, majd a Hatvan – Salgótarján, később Hatvan – Salgótarján – Losonc nemzetközi gazdasági övezet kialakítását kell szorgalmazni.

b) Közlekedésfejlesztés

A közlekedésfejlesztés terén a megye, a kistérségek és a települések elérhetőségének általános javítása mind a gazdasági fejlődés, mind a mindennapi élet folytatásának alapvető feltétele. Egyaránt fontos a mai rendkívül rossz helyzet felszámolása és a jövőbeni kiemelt fejlesztések megalapozása.

Mindezek érdekében feladatként fogalmazódik meg:

- a meglévő közúthálózat-felújítás fokozásának elérése,
- a vasúti személy- és áruszállítás érdekében a fő- és szárnyvonalak fennmaradásának biztosítása,
- a megye főúthálózata teherbírásának növelése érdekében új projektek kezdeményezése.

Legfontosabb feladat a 21-es út négysávosítása Salgótarjánig és a 2/A-s út továbbfejlesztése Balassagyarmatig. Kiemelten kell kezelni a vasútvonal fejlesztésénél a Hatvan – Salgótarján pályafelújítást, valamint a Budapest – Losonc és a Budapest – Vác – Balassagyarmat – Szécsény Ipolytarnóc menetrendnek a napi üzleti – turisztikai – környezetvédelmi feladatokhoz való kialakítását.

c) *Turizmusfejlesztés*

Bármilyen statisztikai adatot nézünk, a turizmus Nógrád megye gazdaságában szerény helyet foglal el, és mutatóink önmagunkhoz képest is stagnáló, vagy romló tendenciát mutatnak. Megyénk régióon belüli turisztikai pozícióját döntően befolyásolja, hogy nem rendelkezik erős turisztikai attrakciókkal, valamint figyelemre méltó kínálati elemei földrajzi közelségük ellenére sem alkotnak egységes rendszert. Az utóbbi években kiformalódott egy közepes vonzást jelentő kínálati együttes, amelynek meghatározó elemei: a nyugat-nógrádi Börzsöny-alja településeinek Bánkig húzódó övezete, Hollókő Világörökség falu, az Európai Diplomás Ipolytarnóc Ősmaradványok Természetvédelmi Terület bemutató hely, a salgótarjáni Bányamúzeum és Szentkút zarándokhely.

Az elmúlt másfél évben a „Próbáljon szerencsét Hollókőn!”, valamint a Mátraverebély-Szentkút projekt is előkészítésre került.

Tekintettel arra, hogy Nógrád megye gazdasági-, társadalmi fejlődése szempontjából mindkét projekt kiemelt jelentőséggel bír, közgyűlésünk kinyilvánította támogatási szándékát.

Nógrád megyében egyedül Pásztó városa rendelkezik gyógyhatású meleg vizű stranddal, melynek komplex fürdővé fejlesztését kiemelt megyei programként javasolt tervezni. Javasolt megvizsgálni az egészségügyi ellátásba, mozgásszervi rehabilitációs tevékenységbe történő bevonását is.

A megye gyenge turisztikai pozíciója az elégtelen szálláskapacitásokból is adódik, ezért fontos a szállásférőhely bővítések kiemelt programként való támogatása az említett attrakciók sikerességének biztosítása érdekében.

A turizmusfejlesztés a megye fejlődésének, fejlesztésének legfontosabb eleme. A turizmus az az „iparág”, amely az adott területen a legtöbb embernek megélhetést, munkát, bevételt teremt. Az adottságok megvannak. Összefogással, egymást segítve kell ezt pénzzé tenni. Hosszú távra szóló javaslat:

- minden gyermek általános iskola negyedik osztályos koráig ismerje meg a saját településének és annak körzetében lévő történelmi, turisztikai nevezetességeit,
- minden gyermek általános iskola hatodik osztályos koráig ismerje meg Nógrád megye történelmi, turisztikai nevezetességeit.

Rövid távra szóló javaslat:

- ki kell alakítani a turista csomagokat, amelyek több napos ittlétet biztosítanak a megyénkbe látogatóknak (pl. Mátraverebély Szentkút – Pásztó Sámsonháza Bartus tó; Hollókő – Szécsény – Bokor – Kozárd)

d) Területi tervezés

Nógrád megye gazdasági, társadalmi fejlődése érdekében különös figyelmet igényel a területfejlesztés alapidokumentumainak összeállítása. 2012-től a megyei önkormányzatok legfontosabb feladatává a megyei szintű fejlesztéspolitikai – ideértve a vidékfejlesztést is – és területrendezési feladatok ellátása vált, magában foglalva a fejlesztési tervek készítését. A megfelelő társadalmi egyeztetésre, koordinált tervezésre építve szükséges elkezdeni a stratégia alkotás folyamatát, megteremtve a szintek, szektorok és ágazatok összhangját.

A megye területéről összegyűjtésre kerülő integrált térségi fejlesztési programjavaslatok alapulvételével szükséges kidolgozni a 2014-2020. időszakra vonatkozó megyei fejlesztési koncepciót.

A tervezési koncepció alapját képező projektjavaslatok megvalósításához az uniós források mellett a hazai források biztosítása és működtetése is hangsúlyt kell, hogy kapjon.

e) Klímaváltozás

Egyre nagyobb jelentőséggel bír a vízkészlettel történő gazdálkodás. Pásztó – Hasznos – Mátrakeresztes ivóvízhálózat rekonstrukciós tervének elkészítése és a megfelelő pályázati forrás megkeresése indokoltá válik. A teljes rekonstrukció megvalósulása esetén jelentős ivóvízkészlet spórolható meg, illetve jelentős hatás gyakorolható a szolgáltatás költségének csökkentésére.

III.3. Önkormányzatunk kapcsolatrendszerének erősítése

a) Hazai kapcsolatok

A megyei önkormányzat kapcsolatainak erősítése több területen lehetséges, illetve szükséges egy erőteljes fejlesztési centrumként működő területi önkormányzati feladatvállaláshoz. A meglévő, jól kialakult kapcsolatok elmélyítése mellett újak kialakítása is szükséges, amelyek a megyéhez tartozás és a megyetudat erősítéséhez, illetve az önkormányzat tevékenysége társadalmi elismeréséhez kapcsolódnak.

Ezen belül kiemelendő:

- a regionális és megyei területfejlesztési konzultációs fórumok adta lehetőségek aktív hasznosítása,
- a megyék közötti együttműködés erősítése,
- a megye településeivel és kistérségi társulásaival való kapcsolat erősítése, bővítése,
- a megyében működő állami szervekkel, gazdasági kamarákkal, szakmai és érdekképviselői szervekkel az együttműködés gyakorlatiassá tétele, napi szintűvé emelése,
- önkormányzatunk honlapjának tartalmi fejlesztése, korszerűsítése,

- az általunk szervezett hivatalos ünnepeink és rendezvények, illetve a készített kiadványok tematikus egységesítése, különös tekintettel a nógrádi összetartozás tudatosítására.

b) Nemzetközi kapcsolatok

A nemzetközi stratégia fő célterületei:

- a szomszédos országok magyarlakta területeivel a kapcsolat erősítése,
- a meglévő együttműködés racionalizálása,
- a megyei önkormányzat közvetítő szerepének erősítése,
- a határon átnyúló gazdasági jellegű együttműködések segítése.

c) Sport

A megyei önkormányzat feladatköre kiterjed a diáksport versenyrendszerrel, a diáksport tanács működésével, a megyei sportági szakszövetségek működésével és versenyrendszerével, a megyei társadalmi sportszervezetek működésével, a megyében működő intézmények és civil szervezetek összefogásával összefüggő koordinációs és segítő feladatokra. Az ellátás mélységét, színvonalát jelentősen befolyásolja a költségvetési lehetőségek nagyságrendje.

Kerüljenek kiemelésre azok a sportágak, amelyek eddigi eredményeik, utánpótlás nevelés, a fiatalok körében betöltött népszerűségük stb. alapján a program keretében kiemelt figyelmet kapnak a rendelkezésre álló források koncentrált, hatékony felhasználása érdekében.

d) Egyéb társadalompolitikai feladatok

Önkormányzatunk a területi tervezési tevékenység társadalmalmsításán túl:

- a kitüntető díjak rendszerével törekszik elismerni a megyében végzett magas szintű szakmai tevékenységeket,
- kiemelten kezeljük az esélyegyenlőség általános biztosításának elősegítését.

IV. A program megvalósításának feltételei

A kitűzött célok eléréséhez szükséges a megyei közgyűlés, a bizottságok és a közgyűlési hivatal tudatos, aktív és kezdeményező szerepvállalása. Magyarország Alaptörvénye, a közigazgatás átalakulása és az új önkormányzati törvény következtében lezajlott változások megkövetelik a rugalmasságot és az aktív alkalmazkodást.

Az egyértelműen látható, hogy a megyei önkormányzat alapvetően megváltozott feladatai a koordináció, az integráció, az orientáció és az erőteljesebb érdekképviseleti

tevékenység eszközeivel végezhető. Az eddigieknél jobban előtérbe kell helyezni a partnerség és a kapcsolattartás új elemeit.

Szükséges azonban kiemelni, hogy a következő Európai Unió ciklusra való felkészülés, a szükséges elemző, tervező-programozó munkák költségvetési feltételei csak állami szerepvállalással biztosíthatók.

Salgótarján, 2012. szeptember 27.